

Association of Independent Journalists

Vážená paní
Věra Jourová
Místopředsedkyně pro hodnoty a transparentnost
Evropská komise
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Brussels
Belgie

Kontakt:
rada@economia.cz
+420 737 237 143

15. září 2021

Vážená paní Jourová,

obracíme se na Vás jako skupina novinářů a vydavatelů působících v první linii po celé střední a východní Evropě. Asociace nezávislých novinářů je jedinou organizací sdružující autory a redaktory z celé této oblasti, kteří se s těmito problémy potýkají na vlastní kůži. Asociaci se dostává podpory od Rady pro redakční nezávislost, která v českém mediálním domě Economia dohlíží na to, aby redakční obsah titulů nebyl ovlivňován ze strany vlastníka, státu ani komerčními zájmy.

Naše práce nám umožňuje jedinečný autentický vhled do problematiky svobody tisku. Jsme proto čím dál více konsternováni tím, jak se v údajně neotřesitelných základech svobody evropských médií objevují trhliny. Začalo to v Maďarsku, nyní se však trhliny rozšiřují i v Polsku, Slovinsku a Česku. Máme též obavy ze zhoršujících se podmínek v Bulharsku a Řecku.

Varování, která se poprvé objevila v roce 2010, kdy maďarská vláda začala systematicky likvidovat svobodný tisk v zemi, nebyla vyslyšena. Nyní, o deset let později, vidíme následky této nečinnosti – vrcholní představitelé členských států EU aktivně potlačují nezávislý tisk, aby se vyhnuli veřejné kontrole.

Jak jste sama řekla, potřebujeme nástroje, které by mohly zaručit klíčovou roli nezávislých médií v demokratické společnosti. Obáváme se, že bez urychlených opatření zaměřených na identifikaci a zavedení takových nástrojů bude na zastavení této zkázy příliš pozdě. Proto vřele vítáme Vaše oznámení, že Evropská komise zahájila proti Maďarsku řízení o nesplnění povinnosti poté, co Národní mediální a komunikační úřad v Budapešti zamítl žádost stanice Klubrádió o vysílací licenci.

Jedná se o povzbudivý krok, který však ještě neřeší systémové nedostatky. Pokud se nepodaří zastavit zhoubně se šířící zásahy do svobody tisku, ohrozí to samotné fungování našich demokratických institucí, které se opírají o obecně chápané principy, transparentnost a právní stát.

Dobře víme, že jste si vědoma nebezpečí, kterým Evropská unie v tomto ohledu čelí, a uvědomujeme si značná politická omezení, s nimiž se EU potýká, když se snaží zajistit dodržování závazků, které byly členskými státy vůči systému založenému na pravidlech slavnostně přijaty.

Věříme, že EU má možnost kreativně reagovat na útoky na svobodná média prostřednictvím nástrojů, které má k dispozici, a to zejména pokud jde o jednotný trh a ochranu dat jako klíčové komodity. A to je proces, do něhož bychom se rádi zapojili a nabídli vlastní reflexi.

Komise nedávno zveřejnila návrhy, jak přistupovat k „[evropské digitální dekádě](#)“, jejímž cílem je posílit digitální ekonomiku. Uznáme-li data jako klíčovou komoditu – a informace jako klíčovou součást dat –, dobereme se k myšlence, že by EU měla prosazovat standardy kvality informací ve stejném duchu, jako se domáhá minimálních hodnot kvality fyzického zboží.

Pokud však Evropská unie a její Komise nevytvoří mechanismy na ochranu svobodných médií v členských státech EU, tento problém se bude dále prohlubovat a rozšiřovat. Nečinnost nebo odmítání jednat podkopává samotný raison d'être Unie.

Nejlepší analogií nám zde budou farmaceutické společnosti. To, aby byly léky podrobeny nezávislé kontrole a jejich výrobní procesy splnily regulační požadavky, nikdo nepovažuje za zbytečnou zátěž svého obchodního modelu. Tyto společnosti nejen že usnadňují a koordinují své zapojení do vědeckého recenzního řízení, ale dodržování best practice představuje i ústřední bod jejich marketingu.

Věříme, že vývoj inovativních a proveditelných strategií na podporu svobody tisku bude mít zásadní význam pro integritu EU jako celku.

Uvědomujeme si, že takový závazek představuje náročný úkol pro EU, jejíž právní a regulační rámec je omezen na roli médií v rámci jednotného trhu. Z tohoto důvodu je nezbytně nutné, abychom našli způsoby, jak rozšířit a posílit prostor ke spolupráci mezi nezávislými médii a institucemi EU, a společně vyvinuli prostředky, kterými bychom mohli dosáhnout našeho společného cíle.

S pozdravem

Misha Glenny

Svolavatel Asociace nezávislých novinářů
Předseda Rady pro redakční nezávislost